

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צד.

עין משפט גזר מצוה

נח א מיי פ"ג מהל' יבוס
הלכה ה סג עין נח
עושי' ע' אה"ע סי' קנה
סעף ג:
נב ב מיי פ"ה מהלכות
גיטין ה' ה סג
לאין קנ' עושי' ע' סמנ
ו סעף א וסמנ ק סעף
ג:
ג א מיי פ"ה מהלכות
גיטין ה' ה סג
ש עושי' ע' סמנ טו
סעף ז:

תוספות ישנים

ד"ש לה מגו ונמש"כ
נמש"כ: לאיסור כרת
התרת לאיסור וכו' פ"ה
לאיסור אשת איש ול"ג
לכ"כ הול"ל לאיסור מיתה
ועוד דעל אז אנו דנין לומר
א"ע"ג דנאמן באיסור אשת
איש לא מהימנא הכא משום
למפלה ול"ל ונראה לפ"ע
דלמאן כרת היתו להמיתה
ליכנס ונמש"כ נמש"כ ד"ה
לאיסורין:

תו"ם חר מקבואי

פשוטה רב ששת ממתיני
וקתני סיפא דרמיא דרישא
דא"ל מת בעל"ך מה
החם אפילו בלא שמעו
דבעל הבעל כלל עד
אחד נאמן דסיפא נמי
דבעה אבא נמי קתני
רישא דא"ל מת בעלה
ואח"כ בנה ונשאת דרמיא
דא"ל מת בעל מת בנה
דסיפא דא"ל וכו' היכי
דסיפא דנתיבמה מהימנא
בכל ענין אפי' לא שמעו
במיתת הבעל והבן אלא
ע"פ אשה ה"י ברישא
מהימנא בכל ענין זה
היתרון בקלתי מאבא
מורי ע"ה והוא כתוב ב'ס'
המאור. א"ל רב [מדרש]
נאמנת לומר מת יבמי
שאשאי [ולא] מתה אחותי
שאכנס לביתה הי נהי
דלא מהימנא הא עד
אחד מהימן פי' ואידי
דהנא גבי מת יבמה
שאשאי באשה תנא נמי
במיתת אחותה באשה
אע"ג דמיתת דפשיטא
היא דעד אחד לא מהימן
שאכנס לביתה ולטעמיך
סיפא דקתני אין האיש
נאמן לומר מת אחי
שאיבמה אשתו ולא נאמן
אחותה איהו דלא מהימן
הא עד אחד מהימן
בשלמא גבי אשה משום
עגונא הקילו בה רבנן
אלא איש מאי איבא
למימר והכא לא מצית
למימר דרשות רישא
דאיבמא אשתו הוא דנקט
אין האיש נאמן אבל
עד אחד נאמן ואידי
דהנא רישא תנא סיפא
הא לא מצית למימר
דמלחא פשיטא היא ב'פ'
ההיא פרקא שאין היבם
נאמן לומר מת אחי
שאיבמא את אשתו אלא
פי' איצטרך לר"ע אצטרך
ס"ד"א הואיל ואמר ר"ע
יש ממזר מחייבי לאוין
חיישין אקלקולא דזרעה דרייקא ומנסבא קמ"ל אקלקולא דידה חיישא אקלקולא דזרעה לא חיישא

דאפילו צמת צנן ואח"כ מת בעל"ך קאמר דהא לא מצינו לך דכיון
דנאמנת לומר מת בעלי ואח"כ מת בעל"ך דלמא דלמא דלמא דלמא
דמרחמא ליה דאי הוה לן לנמיש דלמא לא דייקא שפיר משום דמרחמא
ליה וסמכה אעד א"כ לא הוה לן להימננה צמת בעלי ותמיכס דלמא
משקרא משום דמרחמא ליה אלה ודאי
משום דמרחמא ליה אינה מווענת
מלדקדק שפיר ואע"ג דדייקא שפיר
מ"מ היא גופה לא מהימנא לומר
מת צנה ואחר כך מת בעלה שלא
האמיניהו רבנן אלא צמת בעלה
לאפוקה מחוקת איסור אשת איש על
ידי דיוק שילה משום עגונא אבל
לאפוקה מחוקת איסור ליכנס לא רלו
להאמיניהו ואע"ג דדייקא שפיר ויש
להאמיניהו על ידי עד אחד (א):
ב"ה תיבועי ד"ך יבמה א"ע"ג. דהתם
איכא למימר טפי דלא דייקא שפיר
משום דסניא ליה א"ע"ג דמשום דמרחמא
ליה לא מהימנא הכא משום דסניא
שצקה טפי שגדולה שגלת השגולות
מאצבת האוהבות ושכח טפי דסניא
ליה מדמרחמא ליה כדמשמע בסוף
האשה שלום (לקמן דף ק"ו. ודף ק"ט):
ועוד שיותר קשה לה כשתפול לפניו
כשנאמנה אותו ממה שנוח כשאוהבת
אותו דכשאוהבת אותו אין לה כ"כ נוח
כשתפול לפניו כי שמה יחלוץ ואפילו
יכנס אינה שמחה כל כך כי הרבה יש
לה למצוא כיוצא בו או טובים ממנו
אבל אם שונאתו אינה יכולה להנצל
ממנו להשא לאחר אם לא יחלוץ ועל
כסוף נראה לינשא לשניו לה או
תמעגן להכי מינציה ליה אי עיקר
טעמא הוה משום דדייקא והכא לא
דייקא שפיר ואי טעמא משום דעידא
לאיגלויה הוה איכא למסמך דדייקא
פורתא ה"ג דייקא קלת א"ע"ג דסניא
ליה וא"ת ומאי קמינציה ליה והתנן
בהאשה שהלכה (ס) שהיא נאמנת
לומר מת בעלה ואח"כ מת צנה כיון
דליה מהימנא כ"ש עד אחד וי"ל
דליה מהימנא משום דעל לה מיגו
דאי בעיה אמרה מת בעלי ושקתה
מזן אבל בעד איכא למיחש שמה
שכרוהו (ה) או שונא אותה או היא עצמה
חשודה לקלקלה היכא דמסמכה עליה
ולא דייקא שפיר ולכן אין להאמינו
כמותה דליה אית לה מיגו ואיהו לית
ליה מיגו דסבר אי אפסידתא אבעל
לחודיה כי שמעה דמת הבן מחקור
איזה מת ראשון ולא אוכל לקלקלה
אבל אי אפסידתא אחרויהו אבן ובעל

דסניא ליה. ליכנס: והולך ממזר. כר"ע: צעדי הומה. שהאחרונים
היונו את הרשונים ואמרו עמנו הייתם דמרחמא הימנינו כדמצי
ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר (דברים ט) ומוקמינן ליה
צעמנו הייתם צמכת מכות (דף ק) (ה): שאכנס לצינא. ואינסבא
לבעלה: סיפא דקתני נו'. הא עד
אחד מהימן צמתייה מיהימן עד
אחד לומר מתה אשתך לישא אחותה:
אלא. לא תידוק מיניה הא עד אחד
מהימן דהיא גופה איצטרך לאשמועי'
דלא מהימנא ואליצא דר"ע איצטרך
דסד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר
מיצמה לשוק חיישא אקלקולא וכו'
אמרה מת יבמי טעמא קמ"ל דלא
מהימנא משום דזימנין דסניא ליה
וכדאמרן אבל גבי בעלה לא אמרי'
סניא ליה. ואית דגרס קמ"ל דאקלקולא
דידה חיישא כגון מת בעלי דאי אמי
בעלה אמרינן תלא מזה ומזה וכל
קלקולא דמתניתיין בזה הלכך מהימנא
אקלקולא דזרעה כגון מת יבמה דאי
נמי משקרא לא מקלקולא אלא זרעה
ואפילו לר"ע לא חיישא ולא נהירא לי
דלא לר"ע היא גופה מקלקולא בכל
קלקולא דמתני' דמתנן במסכת גיטין
(דף פ.) ולעיל בשמעתין" מיימנין לה
צמיתות הכונס את אשתו והלכה
זרעה וינסת כו': תלא מזה ומזה וכל
הדרכים האלו צה ואוקימנא כר"ע
אלמא צמתייה לשוק נמי אית לן כל
הני קלקולא ועוד אי חיישא לא מקלקולא
למה לי למתיימה כלל הא מסיפא
שמעינן דאקלקולא דזרעה לא חיישא
דקתני אינה נאמנת לומר מתה
אחותי שאכנס לצינא והני דלדברי
הכל ממזרים נינהו וקתני דלא מהימנא
וכ"ש מת יבמי דחייבי לאוין בעלמא
נינהו אלא הא איצטרך לאשמועינן
דל"ע דאיהי מקלקולא דמלחא בעלה
ומיבס לא מהימנא משום דזימנין
דסניא ליה: לאיסור כרת. לומר מת
בעל"ך הנשאי: לא נתגרשה אלא
מאישה. כגון שכתב לה גט ואמר לה
הרי את מגורשת ממני ואי את מותרת
מאישה נפרדה: פסולה לנפונה. אם
הגט דפוסל כנהונה: מתני'
מוסרת לחזור לו. דקדושי שניה אין
כלום והרי היא כמות ואמר צמתי'
(לקמן נה.) אותה שכיבתה אוסרתה
ואין שכיבת אחותה אוסרתה:
ומותר

(א) קדושין ס"ו. ג לקמן
ק"ט: א ס"ד אין זה
(ד) לשל מכו. [לקמן ק"ח]:
(ה) נבי י"ף וה"ש אמר
(ג) לעיל נכו. רע"ן פ"ג:
(ו) דף ע"א: (ח) ע"י ב"ה"ש
פ"א סי' ד',

תורה אור השלם

1. אשה וזה וקלקלה לא
יקחו ואשה גרדשה
מאישה לא יקחו בי קדש
הוא לאלהיו:
ויקרא כא ז

הגהות הב"ח

(א) גבי חיישא אקלקולא
ודייקא קמ"ל כ"ל וינסת
דזרעה נמשק: (ג) הו"פ
ד"ה כי מינציה וד"ה כי
מינציה לא למשיי יבמה
הד"פ:

תו"ם חר מקבואי

ליה אלא דייקא ומנסבא
הלכך גבי עד אחד אפי'
קיימא בחוקת יבמה לשוק
כגון שהלכה היא ובה
ובעלה למ"ה ואמר עד
א' מת בנה ואח"כ בעלה
התיבס. כי תיבועי עד
למישרא יבמה לעלמא
מ"ט דעד אחד משום
דמיתת דנבדרא לאיגלויה
לא משקרא הכא נמי לא
משקרא או דלמא טעמא
דעד אחד משום דדייקא
ומנסבא והכא כיון דומנין
דסניא ליה לא דייקא
ומנסבא ואע"ג דעד אחד
אינו נאמן לומר מתה
אשתו שישא את אחותה
ואע"ג דמיתת דנבדרא
לאיגלויה הוא ה"ק טעמא
דעד אחד משום מלחא
דנבדרא לאיגלויה הוא
דלא משקרא ומשום עיגונא
הקילו בה רבנן הכא נמי
לא משקרא. א"ל רב ששת
הניתנה אמרו לה מת
בעלה ואח"כ מת בנה
ונשאת ואתך כך הו"ל
חילוף הדברים תצא והולך
ממזר מראשון ומאחרון
ה"ד אילמא תרי ותרי
מאי חזית דמסכת אהרן
סמוך אהני ועוד אמרו
(ספס) [דריא] ממזר (דריא)
(ספס) הוא וכית' לא דק
הוא מוקתני סיפא הולך
ראשון ממזר והאחרון
אינו ממזר מכלל ש"מ
דרדוקא קתני אלא כי לאו
כחוש וטעמא דאתו
בתרי ובתרי ואכתשוהו
הא לאו הכי מהימן
לא לעולם תרי ותרי
ובעדי הומה: וקשי' לן
לרב ששת דמוקי למתני'
בעדי הכחשה להי לי
למפשטא ממתיני והא ב'פ'
שלום בינו לבניה אמרינן
דאפילו איהי מהימנא
דחנן החם האשה שהלכה
היא ובעלה ובה למ"ה
ובאת ומותרת מה בעלה
ואחר כך בנה נאמנת וי"ל
דלמא מתני' כגון בעליו
עדום שמת הבעל והיו
ולא ידע"י הי מייניהו מת
ראשון ובה"ג כשאמרה
האשה מת בעלה ואח"כ
בנה נאמנת אבל היכא דלא
שמעו במיתת הבן והבעל לעולם אימא לך דלא מהימנא הכי

(ב) למורה ל"ג אלא לאו תנא טעמא דמתו כי מי ואמשהו וכו' ואלו ה"י לו ניכסא אחת כפ"ן.